

da, de la destinació a animals (aviram) i vegetals: «hi tenen una bauma i un *bibé*, a on tancaven *póls*» (Carnós, 1964).

Això, predominant en la meitat Sud del domini. Ja és típic de l'Alt Penedès, molts *vivers* 'planters de vinyes' entorn de Vilafranca (1954), d'on +*viverista* 'el qui es dedica a tenir aqueixos vivers' (ib.). De la meitat Sud de l'Horta de Val., ho és el *viver d'arros*; p. ex. a Silla: «el plantem primer en el *bibér d'arós*, que té unes motes xicotetes perquè el vent no baquege la llavor cap a un costat, d'allí portem la llavor a *barrejar-la* [?] a la marjal» (1962).

Més al Sud el trobem quasi identificat amb 'hort'; «anirem a un *vivér* que ---» em proposaren a Bellús, i de fet anàrem a fer l'enquesta en «el *Viver de Muscardó*» (c. a la cota 283, 3º 10' X 38º 57'), 1962. Anàlogament a Eiv., on hi ha aplicació especial: «*vivé*: naranjal», PzCabre. Però no desapareix allà l'ús per a certs animals, sobretot aquàtics: a l'Albufera el *bibér* s'ha convertit en nom de la capsa de fusta i malla de filferro on mantenen vives dins els xopolls riberencs les anegues que han pescat, i quan les volen «les trauen del *v.* amb un salabret» Palmar (1962). Des d'on pogué passar a éssers menys desitjables: «tot allò és un *viver* de mosquits i de runa» Càrcer (1962). Cf. infra *l'avivador*, *avivar-se*.

L'àrea de vivacitat i densitat del mot no es detura en el límit ponentí de la llengua; tant o més intensa en el Sobrarbe. A Laspuña, on són molt nombrosos, amb funció de genèric toponímic, designen més aviat la bassa i font que l'hortet on es troba (amb noms antics: *bibéro* de Napinales, de San Quílez, de Lo 'Stacho, de Cazcarra); a Revilla en singular el fan equivalent de la 'deu': «más arriba hay un *vivero*, a Fuente de Laureans». I amb el plural *viveros* designen el conjunt d'un barranquet amb gorgues o deus (1965).

A la nostra Ribagorça descobrim, a l'antiga documentació, una forma de singular arcaisme, *viero*: amb la mateixa eliminació dissimilatòria que en *vianda*, (*aviat* (VIVACIUS), *la Febror* (> *la Febró*) VILLA FABRORUM, o *B(e)viure* < *Be-viure*; variant que devia remuntar-se fins a alguns sectors del llatí vulgar, d'on l'a.-al. ant. *wiari* (> al. *weiher* 'viver de peixos'), b.-al. ant. *wihiri*, flamenc *vijer*. En efecte, en vells documents migllatinitzats del Monestir d'Ovarra: «tibi vido *bierum* hunde curre agua» 1.ª meitat S. XI; una afrontació era «de meridie, *biero* qui vadit ad Avenózar» a. 1231 (o sigui el nom del rec que va a parar en aquest poblet), escr. publicades per Martín Duque (*Docs. de Ovarra*, 135.2, 172.9, cf. *Top. Hesp.* I, 231-244). *Vivàrium* (DFa.), segons el model de *aquàrium*.

Avivar [Llull?] (del fum del drap menstruós): «embolicat / ab tal bafor, / de la labor / dels cucs de seda, / més se'n refreda / no se n'aviava / o s'escaliva: / pur, *viu-ne* poca / si'l drap la toca / ---», JRoig (Spill, 9683); «s'aviava e s'avigorava la mala bèstia» en el *Ll. de Contempl.* Iulhià (VII, 478).

És una formació comuna del romànic d'Occident (it. *avvivare* Dante; oc. ant. *avivar*; fr. *aviver*, cast. i port. *avivar*, Berceo), viu particularment en gascó, en

l'acc. 'encendre' (doc. de c. 1205, *Cartulari d'Ossau*); «CUCS DE SEDA: posar llavor entre los matalafs, per *avivar*; fovere semen inter culciras ut reviviscat; aportar-la en los pits ---; *avivar*: revivisco; ---», OPou (*ThPu.*, 322). Entre nosaltres, viu particularment en el P. Val.: *avivar-se de llèmenes* trad. *enllememar-se*, GaGirona, *Vocab. Maestr.*,¹ «este pernil està *avivat* de cucs», *ibid.* «Ab vestit d'esmeragda 'ls camps s'apanyen; / per fi, la primavera ha *revivat*, / i el vell diu: --- —Seda no hi ha millor que la melada: / voreu, en quant *s'avive* la llavor!», Const. Llombart (*La Cullita de la Seda*, v. 30).

D'on el derivat *avivador* m. 'paratge que dona vida, que cria això o allò': «Turballos, cau de raboses, / i Gaianes, la llobera, / i Muro, *l'avivador* / de la gent malfaenera», cobla tòpica molt viva a Cocentaina, etc. (1962; Sanchis Guarner, *Misc. Fabra*), on hi ha la Lloma del *Malfaener*, al·lusiva a aquesta mala fama, de la gent de Muro.

Igualment murc. *avivador* (García Soriano) «papel con varios agujeros, que se pone sobre la simiente de la seda para que suban los gusanos que se van *avivando*» [Cascales, 1611]; en l'aragonès limitrof d'Olocau del Rei em parlaren d'unes cases velles en el camp, explicant que «están *avivadas*» (no despoblades encara), 1961. *Avivació* (*avivassó*); *avivament*; *aviver*; *avivolar*; *aviuigar*, *aviugansa*, jud-cast. = jud-cast. *aviviguar*, VIVIFICARE (DECH V, 835b56).

Per a *revivar*, veg. infra (junt amb *reviure*).

Viure [origens], del ll. VIVĒRE id., verb solidari de VIVUS, de data indoeuropea tan originària com l'adjectiu (sànskrit *īvatī/īvāb*, paleosl. *žiti/živŭ*, esc. ant. *kveikja/kvikr* etc.; Pok., IEW, 468): «No *viu* hom solament de pa, mas de la paraula de Déu, *viu* hom», *Homilies*, 6r7, «aquel ceg ere --- de Jericó el acceptave-s tot zo d'on *vevie*, e quant ođí que N. Sr. JCr. passave --- començà a cridar --- —Mercé ---», id., 3v17: «donà-li tots jorns cinc sous de renda de què *vivís* ---», Llull (NCl. II, 177.7); «el bisbe de Bna. féu sermó: --- —Aquels qui en aquest feyt pendran mort --- auran glòria perdurable per tots temps; e aquels qui *viuran* hauran honor e preu en sa *vida*, e bona fi a la mort», Jaume I (*Crón.*, Ag., 102.7f., § 62); «No és res en natura que record les coses passades, e preveja les esdevenidores --- les quals coses són divinals, sinó l'ànima racional; no-s pot trobar que puixa pervenir sinó de Déu: axí que tot ço que sent, qui sap e qui *viu*, ressemblant és de Déu; com l'ànima racional, doncs, senta, sàpia e *visca*, segueix-se que és semblant de Déu, e per consegüent immortal», BMetge (*Somni* I, NCl., 32.23).

També usat des del principi amb un valor quasi predicatiu 'passar la vida en tal o tal manera; ser en, ser com': «Com lo rei Carles hac sabut que'l comte d'Alençó era mort --- hac gran dolor --- mostrava-s molt confortat davant ses gents, mas, emperò, altre havia en son cor, --- que era lo pus savi príncep d'armes --- que havia tots temps *viscut* en fet d'armes, que ell era estat ab son frate lo rei Luís de França, al passat-